

זהו מפקד „אל־פתח”



אבו־עאמר? ערפאת? לא שמעתי עליו מימי.
 זאת התשובה האוטומטית־כימעט, של כל ערבי ב־גדה המערבית או בירושלים המיוזרחת — למרות שיאסר ערפאת, המכונה גם אבו־עאמר, הוא המפקד הראשי של אל־פתח, ושדוקא השבוע מלאו העיתונים פרטים אודותיו. כאשר הנישאל לא השיב תשובה מיתממת. הוא גילה חשדנות: „מדוע אתה שואל אותי? מה אתה רוצה ממני?” כי ברור: מי שמכיר את החבלן מספר 1, עלול לעורר את חשדות המשטרה הישראלית.
 בעל־מוסק בירושלים, בן משפחת ערפאת, נשבע: „לא מכיר אותו, לא ראיתי אותו, שמעתי עליו, אנהנו משפחה גדולה מאוד. מקורנו בשכם. אולי שם אפשר למצוא קרובי משפחה שהכירו אותו.”
 בשכם מההה משפחת־ערפאת חמולה ענפה. „יאסר ער־פאת?” שאל אחד מהם, „בהדאי תמצא אותו בחנות ההיא.” בחנות השיב גבר משופם, כבן 40: „נעם, אני יאסר ערפאת. מה אוכל לעשות בשבילכם?”
 „אתה הוא יאסר ערפאת, מפקד אל־פתח?”
 „אהא, את הווא אתם מחפשים? לא, יא סדי, אני לא מפקד אל־פתח. אני התייט.”
 כבר היו לו כמה רגעים לא נעימים בגלל ב־משפחתו, בעל השם הוזה. „לפני שנתיים או משהו, באו אלי מה־בולשת. הבולשת הידנית. לקחו אותי למשטרה. שאלו אותי

כפי שהכירוהו חבריו בארץ

לבסוף, החליט כי רק עזה, בה מרכזו הגרעין הגדול ביותר של פליטים מיואשים, יכולה לשמש לו בסיס מוצק. הוא עבר לשם, וב־1956, זמן קצר לפני פרוץ מיבצע־סיני, ייסד את חזקת אל־תחריר אל־וטאני אל־פלסטיני (תנועת השיחרור הלאומי הפלסטיני). מטעמי קונספירציה, השתמש בראשי התיבות של השם ח.ת.פ., הפך אותו כזו ליצור את השם פתח, שפירושו — כיבוש.
 את הדחיפה הגדולה קיבל מהמישטרים המהפכניים של אלג'יריה וסוריה. הראשונים היו חבריו מימי גלותם ב־קאהיר. אך זכתה ארצם לעצמאות, הזמינו ידידיו את ערפאת לאלג'יר, העמידו לרשותו בית דוקימתי ותקציבים, עזרו לו לגייס ולאמן חבלנים.
 כאשר התהפך השלטון באלג'יריה, ופטרונו מוחמד ח'ידר נאלץ לברוח, נפסקה התמיכה בו ובאירגונו. אבל כעבור שנה הפס הבעת את השלטון בסוריה — ויאסר ערפאת הפך איש חשוב בדמשק. התיאוריה שלו תאמה את זו של הבעת. אל־עאסיפה (הסערה), הזרוע הצבאית של אל־פתח, נלקחה תחת חסותו של מפקד חיל־המודיעין הסורי, שהחל מפעיל אותה — למרות הסתייגותן של השכנות: ירדן ולבנון.
 יאסר ערפאת הוכנס לרשימה השחורה של הבולשת הי־ירדנית ושל המשדר השני הלבנוני. הלבנונים, שרצו לשמור על השקט עם ישראל, אף הרגו אחד מאנשי אל־פתח, יריד

האיש שאינו אוהב נשים

נעוריו של יאסר, כדי להתנקם בהם, הורה לאחת מהחוליותיו לבצע פעולה בתוך שטח ישראל, ולחזור לבסיסה שבסוריה — דרך לבנון. בצורה זו קיחה לכבך את הלבנונים בפעולת־תגמול — וכימעט שהצלחה.

★ ★ ★
הרי מדהמת־ששת־הימים, נראה יאסר ערפאת בשכם ובירושלים המיוזרחת. אבל איש לא מסר אותו לשלטונות הישראליים, והוא שב לגדה המיוזרחת, שהפכה להיות בסיסו העיקרי של אל־פתח. הוא הקים את מטהו ב־כפר כראמה, התהלך גם בעמאן ללא פחד משלטונות־ירדן.
 אבו־עאמר הצליח להימלט מכראמה, דקות אחדות לפני שנחתו שם הצנחנים הישראליים. למחרת, היו הוא ואנשיו גיבורי העולם הערבי כולו, הפכו סכנה בלתי־מוסמית לשל־טונו של חוסיין. עד כדירכך, שרבים החלו שואלים את עצמם: מתי יבצע אל־פתח הפיכה בירדן, ויקים שם רפובלי־קה פלסטינית?
 מיברק מנשיא אלג'יריה, הוארי בומדיין, הזמין את ער־פאת לאלג'יר. התוצאה: הודעה כי אל־פתח ינקוט להבא ב־שיטות־פעולה חדשות. במקום פגיעות לאורך ביקעת־הירדן, יתבססו מעתה חוליות אל־פתח בעומק השטח הישראלי. תוצאה שנייה: מייסד אל־פתח ומפקדו יצא מאלמוניותו המחתרית. הודעה רשמית מסרה, כי מעתה ייצג יאסר ערפאת את האירגון כלפי חוץ.

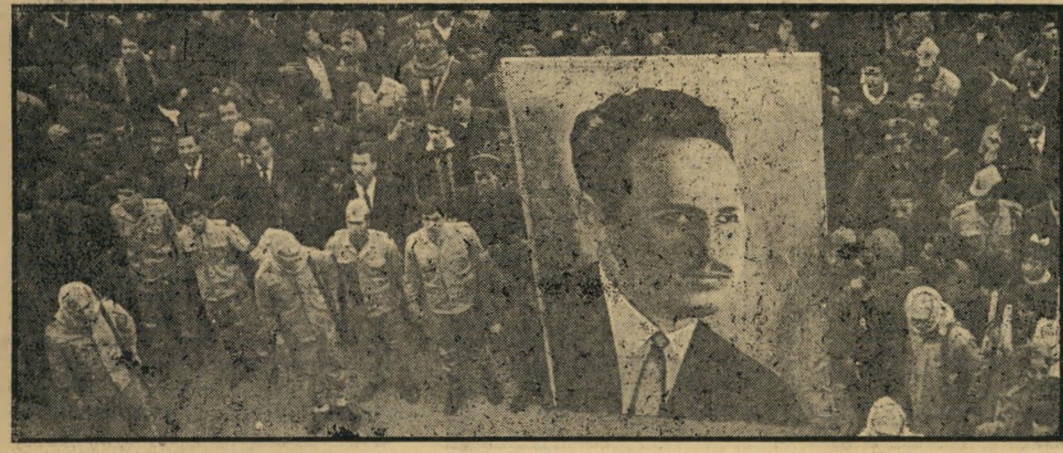


חובש כפיה, במרכז, שנהרג בקרב על הקאסטל הקבור ב־חצר מיסג אל־אקצה בירושלים. הוא הפיח ביאסר הצעיר רוח צבאית, שדחפה אותו עד שהגיעו בעצמו למעמד מפקד.

בשיתה באלג'יר עם כחבת הנובל אוברבאטר, קבע את מטרות־המלחמה של אירגונו: חיסול מדינת־ישראל — אך מבלי להשליך את חושביה ליס. אלה מהם שיסכימו לחיות

לפני עשרים שנה

יאסר ערפאת, אז בן 16, צועד אח־רי מפקד איוור ירושלים, עבד־אל־קאדר אל־ח'וסייני (נמוך).
 אם אני יאסר ערפאת מנהיג אל־פתח. נשבעתי שלא. כי יאסר ערפאת הווא היה אויבו של המלך חוסיין, והי־בולשת הידנית חיפשה אותו ואף עצרה כל איש אל־פתח שהתבלט מעל פני השטח.



כיום אלפים משתתפים בלוויית איש אל־פתח. יאסר עצמו צעד בשורה הראשונה של המתאבלים על מות ג'אלל מוחמד קעוש, אחד מראשוני המצטרפים לאירגון ב־1954, כאשר ניסו האחים המוסלמים לרצוח את עבד־אל־נאצר. מנהיגי האירגון נעצרו. אוהדים, מסוגו של יאסר ער־פאת, גורשו מצרים.
 הוא הגיע לכיירות — מרכז כל הגולים ויוצאי־הדופן של העולם הערבי. דרכו נאתה לו ברורה, והתיאוריות שפיתח או הפכו לאידיאולוגיה הרשמית של אל־פתח. הוא הגיע למסקנה, ששום ממשלה ערבית אינה מסוגלת — או אינה מעוניינת — לעזור לעם הפלסטיני; שכולן מוכנות להשלים עם קיומה של ישראל, לכן, אם רוצה העם הפלסטיני להינצל, עליו להפך את השקט ולפתח במלחמה נגד ישראל.

★ ★ ★
וא החל מארגן סביבו חוגים קטנים של פליטים, עזר לייסד ירחון אידיאולוגי בכיירות ואסף תרומות לקיומו.

★ ★ ★
אדם היחיד שהיה מוכן לספר על קשריו עם אבו־עאמר דרש תחילה שבועה שזהותו תישמר בסוד. הוא מהגנד, כמו ערפאת, והתיידד עימו בכחיית. „עבדתי בנמל אל־אחמדי, ויאסר היה מפקד־פלוגה של שריוניות, שפעלה נגד מבריהים”, הוא נזכר.
 לא במיקרה הגיע ערפאת אל תפקידו הצבאי. כי מאז היו־תו בן 15 התעסק עם נשק. היה זה בראשית מלחמת תש״ח. יאסר היה אז יתום מאב, ולאמו לא היתה שליטה על מע־שיו. הוא התחבר אל קבוצות הלוחמים הערביים, שמילאו את ירושלים וסביבתה, תחת פיקודו של עבד־אל־קאדר אל־חוסייני. שעות שלמות היה מפרק ומנקה את הרובים והי־מיקלעים של הלוחמים. מאוחר יותר היה מספר על עצמו, כי באותה תקופה היה מוכירו של עבד־אל־קאדר. האמת היא, כי השתדל להימצא ככל האפשר בצילו של אל־קאדר. אחרי מותו של עבד־אל־קאדר בקרב על הקאסטל, נראה ערפאת הצעיר בסביבות שכם, גם שם בחברת היילים. הי־פעם: כעובד אזרחי במהנה של הצבא העיראקי. כאשר הסי־תיימו הקרבות, והעיראקים עזבו את ארץ־ישראל, נדד גם יאסר מיורחה, בדומה לפלסטיניים רבים.
 למרות שלא היה פליט, חיפש עבודה בכחיית וחי חי־פליט טיפוסיים. במהרה הגיע לקאהיר — כנראה בעזרת מילגה של ממשלת כחיית — אשר שלחה צעירים פלסטיניים רבים ללמוד במיכללות ערביות. בבירת־מצרים למד הנדסה, הצטרף לאירגון האחים המוסלמים. ולא חדל לדבר על הי־צורך בשיחרור פלסטין.
 חבריו הסטודנטים התלוצצו לא פעם על קנאותו, הציעו לו להצטרף לבילויים. תשובתו היתה תמיד: „אין מקום בחיי בשביל נשים. כל זמני שייך לפלסטין.”

★ ★ ★
את צעיריו המעשים האדומים בפוליטיקה עשה ב־קאהיר, כאשר נבחר לראשות הסתודרות־הסטודנטים הי־פלסטיניים. אבל הפרק המצרי בקארירה שלו הגיע לקיצו